

Buurtrechter Venserpolder – informatie voor advocatuur

Vanaf 1 november 2021 behandelt een team van buurtrechters de zaken van bewoners uit de Venserpolder op de Albert Camuslaan 38 in de Venserpolder (Amsterdam Zuidoost).

De pilot start met zittingen vanaf 1 november en loopt tot september 2023.

De Buurtrechter Venserpolder beoogt de leefbaarheid en de veiligheid in de wijk te vergroten, door enerzijds de toegang tot het recht gemakkelijker en zichtbaarder te maken en anderzijds de maatschappelijke effectiviteit van de rechtspraak te vergroten. De buurtrechter intervenueert in een vroeg stadium en rechtsgebiedoverstijgend, oplossings- en/of herstelgericht bij (multi)problematiek op het gebied van leefbaarheid, inkomen en/of veiligheid. De achterliggende - en in het buitenland reeds beproefde - gedachte is dat meer zichtbaarheid en toegankelijkheid van het recht in de wijk, appelleert aan de gemeenschapszin en de eigen kracht van de buurtbewoners. Een attitude en werkwijze van de rechter die oplossings- en herstelrechtelijk gericht is, versterkt dit nog eens extra. Het voorkomt bovendien (verdere) ophoping van problemen. Dit zal eraan kunnen bijdragen dat burgers de overheid weer meer gaan vertrouwen.

Voor meer algemene informatie over de Buurtrechter verwijzen we naar de bijlage en www.rechtstraak.nl/buurtrechtersvenserpolder. Dit memo is bedoeld om de advocaten van bewoners die met de buurtrechter in aanraking komen te informeren over de werkwijze. Deze wijkt op onderdelen af van het reguliere proces en de betrokken advocaat vervult hierin een belangrijke rol.

Instroom van ZSM-zaken

Wanneer een verdachte uit Venserpolder¹ instroomt op de ZSM maakt de officier van justitie op ZSM op basis van de contextinformatie van ketenpartners de afweging of er sprake is van problematiek op meerdere leefgebieden. Wanneer dit het geval is en de officier van justitie besluit tot een dagvaarding zal hij/zij de verdachte dagvaarden voor een zitting bij de buurtrechter in plaats van bij een reguliere PR-zitting.

Anders dan bij reguliere ZSM-zaken wordt de advocaat door de ketenprocescoördinator (KPC'er) op ZSM benaderd om relevante contextinformatie over cliënt te delen en een advies te geven over het al dan niet dagvaarden bij de buurtrechter. Hiermee wordt de advocaat in staat gesteld om al aan de voorkant van het proces relevante informatie aan te leveren en mee te denken vanuit het belang van de cliënt. Het is en blijft de verantwoordelijkheid van de officier van justitie om de beslissing te nemen tot dagvaarden bij de Buurtrechter Venserpolder.

Wat is nieuw?

Wanneer een verdachte is aangehouden en vastzit op het politiebureau belt de KPC'er (ketenprocescoördinator op de ZSM) met de advocaat met het verzoek om relevante contextinformatie aan te leveren. De advocaat overlegt met cliënt wat er nog meer speelt en of deze informatie gedeeld mag worden met de officier van justitie en belt vervolgens zo spoedig mogelijk maar binnen maximaal 2 uur met de (assistent)officier van justitie via nummer 088-1691477. Ook

¹ Het gaat hierbij om een verdachte met woon- of verblijfplaats Venserpolder (Amsterdam Zuidoost) of om een verdachte die het strafbare feit in de Venserpolder heeft gepleegd. Het gaat uitsluitend om lichte (VVC)delicten waar niet besloten wordt tot voorgeleiding.

stelt de advocaat zich op dat moment zodat processtukken tijdig aan hem/haar verzonden kunnen worden.

Wanneer een verdachte wordt ontboden mailt de KPC'er met de advocaat (indien aanwezig) met het verzoek om relevante contextinformatie aan te leveren. De advocaat stemt af met cliënt en mailt vervolgens binnen 4 dagen naar administratie.zsm.amsterdam@om.nl. Het is de verantwoordelijkheid van de advocaat om informatie tijdig aan te leveren. Het OM stuurt hiervoor geen herinnering.

Wanneer er sprake is van een voorkeursadvocaat die niet bij het eerste verhoor aanwezig is, is het aan de beide advocaten om afstemming te zoeken om contextinformatie tijdig aan te leveren bij het OM. Ook dan is het belangrijk dat de advocaat zich tijdig stelt.

De verdachte ontvangt met de dagvaarding een informatieblad over de Buurtrechter Venserpolder.

Voorafgaand aan de zitting inventariseert de buurtrechter of er ook andere straf-, civiel- en/of bestuursrechtelijke zaken lopen en behandelt deze zaken in overleg met de bewoner en zijn/haar advocaat in samenhang tijdens 1 of meerdere zittingen.

Andere instroommogelijkheden

De buurtrechter behandelt vanaf november ook zaken met betrekking tot schulden en schoolverzuim. In de regel is hierbij geen advocaat betrokken.

Ook kan de buurtrechter buiten formele zittingen om ingeschakeld worden. Dit gaat om situaties:

- waarin de voortgang van een hulpverleningstraject in het geding is;
- van huiselijk conflict dat tot geweld of een andere vorm van escalatie zou kunnen leiden, maar waarbij nog geen sprake is van huiselijk geweld.

Met betrokken professionals is geconcludeerd dat in deze zaken een vroegtijdige interventie van de rechter een belangrijke en de-escalerende aanvulling kan zijn op de bestaande mogelijkheden. Voor deze gesprekken kunnen bewoners zelf de buurtrechter benaderen. Wanneer u als advocaat betrokken bent bij een bewoner of gezin in Venserpolder waar bovenstaande aan de orde is, kunt u hen ondersteunen bij het contact leggen met de buurtrechter. Meer informatie hierover is te vinden op de website www.rechtspraak.nl/buurtrechtersvenserpolder.nl

Tot slot kunt u als advocaat zelf ook contact opnemen met de buurtrechter via Regie.Buurtrechter.rb-ams@rechtspraak.nl wanneer u betrokken bent bij gerechtelijke procedures van bewoners uit Venserpolder en u meerwaarde ziet van behandeling van deze procedures bij de buurtrechter.

Toekomst

Met betrokkenen onderzoeken we de komende periode of ook (civielrechtelijke) familiezaken door de buurtrechter behandeld kunnen worden. Op het moment dat hierover meer bekend is, laten we dat weten.

Meer informatie

Manon Aalmoes is vanuit de Amsterdamse orde van advocaten aangewezen als vertegenwoordiger vanuit de advocatuur in de projectgroep van de Buurtrechter Venserpolder. Bij vragen kunt u met haar contact opnemen via aalmoes@aalmoesadvocaten.nl. Ook kunt u contact opnemen met de Buurtrechter Venserpolder via Regie.Buurtrechter.rb-ams@rechtspraak.nl

Bijlage: Voortgang Buurtrechter Venserpolder – kort overzicht

De afgelopen maanden is met verschillende partijen gewerkt aan de voorbereidingen van de pilot Buurtrechter in Venserpolder. Het team van buurtrechters staat inmiddels klaar om zaken van bewoners te gaan behandelen op een locatie in de wijk. De pilot loopt van september 2021 tot september 2023.

In de verkenningsfase zijn zowel de problemen en behoeften van bewoners, als de mogelijkheden en kansen die de wijk biedt, in kaart gebracht (fase 1). De door de buurtrechter te behandelen zaaksoorten zijn hierop gebaseerd. In Leerateliers is de inzet van de buurtrechter voor deze zaaksoorten procesmatig uitgewerkt (fase 2). Dit is gedaan in nauwe samenwerking met maatschappelijke instellingen en initiatieven die zich al ter plaatse met de te behandelen onderwerpen bezig houden. De Leerateliers zijn gericht geweest op de onderwerpen Schulden, Schoolverzuim, ZSM, Huiselijk conflict, Voortgang hulpverlening en Begrijpelijke taal.

Verder is fase 2 benut voor:

- het realiseren en plannen van diverse vormen van communicatie
- het inrichten van evaluatie- en effectonderzoek voor fase 3
- het maken van een opzet voor deskundigheidsbevordering
- privacyvraagstukken
- het vinden, verbouwen en inrichten van een geschikte locatie in de wijk
- het samenstellen van een rechtbankteam dat de zittingen kan administreren, voorbereiden, bemensen, beveiligen en afhandelen
- het schrijven van een wetenschappelijk artikel over het buurtrechterproject (nog niet gereed)

Er is een plan van aanpak opgesteld voor de pilot (fase 3). Er zal gestart worden met zittingen voor schuldenzaken, schoolverzuim en lichte strafzaken.

Bij de schuldenzaken is samengewerkt met een grote zorgverzekeraar en is een proces ontwikkeld waarin voor, tijdens en na deze zittingen extra aandacht is voor hulpverlening.

Bij schoolverzuim zal de buurtrechter de leerplichtzaken van jongeren uit de buurt op zitting behandelen en tevens preventieve gesprekken over schoolverzuim voeren. Dit laatste in aanvulling op de bestaande mogelijkheden van preventieve gesprekken door Leerplicht.

Bij de strafzaken gaat het om lichte strafzaken die door een enkelvoudig zittende rechter behandeld kunnen worden. Het gaat om zaken uit Venserpolder, dat wil zeggen dat de verdachte als woon- of verblijfplaats Venserpolder heeft, of dat het feit in Venserpolder is gepleegd. Voor de selectie van deze zaken wordt contextinformatie ingebracht door de ZSM partners, conform de bestaande mogelijkheden op ZSM. De officier van justitie beslist of een verdachte gedagvaard wordt bij de buurtrechter.

Bij alle zittingen wordt nagegaan en nagevraagd of de bewoner in kwestie nog meer zaken heeft lopen die door de buurtrechter meegenomen kunnen worden. Een van de vernieuwende mogelijkheden van de Buurtrechter is dat zaken van één persoon op verschillende rechtsgebieden door dezelfde rechter en in samenhang met elkaar behandeld kunnen worden.

In veel gevallen zal het zo zijn dat de eerste zitting bij de buurtrechter het karakter heeft van een regiezitting. Dit betekent dat er daarna nog een zitting volgt. Tijdens de zittingen kijkt de

buurtrechter naar het geheel aan zaken en hebben betrokkene, de advocaat, hulpverlening en de rechter een actieve rol om te komen tot duurzame oplossingen voor onderliggende problemen.

De buurtrechter zal ook buiten de zittingen om actief zijn. Bij sommige conflicten zal de buurtrechter ingeschakeld kunnen worden om te onderzoeken of partijen er in een gesprek onder leiding van de buurtrechter samen uit kunnen komen, om een rechtszaak of escalatie te voorkomen. In de Leerateliers is een aantal situaties naar voren gekomen waarvoor een dergelijk gesprek met de buurtrechter een goede aanvulling op bestaande mogelijkheden kan zijn. Dit kan ten eerste gaan om situaties waarin de voortgang van een hulpverleningstraject in het geding is. Dit in aanvulling op bestaande mogelijkheden. Ten tweede kan het gaan om situaties van huiselijk conflict dat tot geweld of een andere vorm van escalatie zou kunnen leiden, maar waarbij nog geen sprake is van huiselijk geweld. In de Leerateliers is met de partners geconcludeerd dat in deze zaken een vroegtijdige interventie van de rechter een belangrijke en de-escalerende aanvulling kan zijn op de bestaande mogelijkheden. Voor deze gesprekken kunnen bewoners zelf de buurtrechter benaderen.

De buurtrechter gaat werken op de Albert Camuslaan 38 in Venserpolder, een gebouw met een brede buurtfunctie waarin verschillende partijen met elkaar samenwerken. Project Buurtrechter zal de locatie delen met het Buurtteam, het Wijkactieteam en lokale organisatie Bloei & Groei. Bij deze laatste organisatie riep de komst van de buurtrechter de nodige zorgen op, maar inmiddels is het contact beter en wordt van alle kanten gekeken wat er voor nodig is om goed naast elkaar te kunnen bestaan.

De doelstellingen van het project zijn kort samengevat: 1) Toegang tot het recht gemakkelijker en zichtbaarder maken en 2) Vergroten van de maatschappelijke effectiviteit van de rechtspraak. Er zal een evaluatie plaats vinden om de effectiviteit van de pilot in kaart te brengen in het licht van deze doelstellingen en bedoelde en onbedoelde neveneffecten. Tegelijk wordt het evaluatieonderzoek tussentijds gebruikt om te bezien of bijsturing nodig is om de beoogde doelstellingen te halen. Het evaluatieonderzoek zal gelijktijdig met of vrij snel na de start van de pilot in fase 3 aanvangen. Na een jaar vindt een tussenevaluatie plaats.